

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Кафедра “Менеджмент”

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНТРОЛІНГ**

Освітня програма Менеджмент

Спеціальність 073 “Менеджмент”

Галузь знань 07 “Управління та адміністрування”

Затверджено на засіданні кафедри “Менеджменту”
Протокол № 1 від 02.09.2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація					
Назва дисципліни	контролінг				
Викладач (-і)	к.е.н., доцент Король В.С.				
Контактний телефон викладача	+38(050)0732376				
E-mail викладача	king_stat@i.ua				
Формат дисципліни	Очний				
Обсяг дисципліни	5 кредитів ECTS				
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifagrarncol.at.ua/index/bibliotechnij_fond/0-69				
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій				
2. Анотація до курсу					
Актуальність та необхідність вивчення основ контролінгу зумовлена потребами підприємства в постійному надходженні інформації для прийняття управлінських рішень як поточного, так і стратегічного характеру, які необхідні для нормального функціонування підприємства. У рамках цієї дисципліни передбачається вивчення теоретичних основ контролінгу, місце контролінгу в системі управління підприємством, систем планування і бюджетування як інструментів контролінгу, методичний інструментарій оперативного контролінгу, експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства. Крім того, формуються організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу, структура і склад служби контролінгу на підприємстві.					
3. Мета та цілі курсу					
Метою вивчення навчальної дисципліни «Контролінг» є ознайомлення студентів з із теоретичними та практичними основами управління ресурсами підприємства; формування теоретичного базису щодо розуміння основних концептуальних підходів в системі контролінгу; вивчення та опрацювання основних методологічних підходів щодо моделювання системи контролінгу.					
4. Результати навчання (компетентності)					
Вміння окреслити сфери застосування контролінгу, його завдання і функції. Здатність ідентифікувати функції управління, інтерпретувати стадії управлінського циклу, орієнтувати контролінг на типи управлінських рішень. Здатність проектувати організаційну структуру підприємства, визначати місце служби контролінгу, встановлювати параметри його внутрішньої організації. Вміння аналізувати інформаційні потоки підприємства, встановлювати цілі контролінгу на рівнях входу і виходу інформації.					
5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу 210 год.					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			8 год.		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			12 год.		
самостійна робота			130 год.		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового		
I, II	073«Менеджмент»	I	нормативна		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Сутність контролінгу, його значення в управлінні підприємством Сутність контролінгу, його головна	Лекція, семінарське заняття	[1,2]	Опрацювати лекційний матеріал,	5 балів	До наступного заняття за розкладом

мета, функції. Чинники виник-нення контролінгу. Роль контролінгу в системі управління підприєм-ством. Взаємозв'язок контролінгу з іншими функціями управління. Структура та змістовна характеристика розділів контролінгу. Види контролінгу: стратегічний та оперативний. Сутність та мета стратегічного контролінгу. Орієнтація, цілі та головні задачі стра-тегічного контролінгу. Сутність, цілі, головні завдання оперативного контролінгу. Порівняльна характеристика стратегічного і оперативного контролінгу.			підготува-тися до семінарсь-кого заняття		
Тема 2. Об'єкти контролінгу і їх класифікація Об'єкти контролінгу: витрати, центри відповідальності, види господарчої діяльності підприємства. Класифікація витрат за напрямками: для калькуляції і визначення фінансових результатів, для прийняття управлінських рішень, для контролю й регулювання. Характеристика груп витрат першого напрямку: виробничі і невиробничі витрати, вичерпані і невичерпані витрати, прямі і непрямі витрати, основні і накладні витрати, собівартість продукції і витрати періоду. Характеристика витрат для прийняття рішень: релевантні і не релевантні, постійні і змінні, дійсні й альтернативні, інкрементні і маржинальні.	Лекція, семінар-ське заняття	[1,2]	Опрацюва-ти лекційний матеріал, підготува-тися до семінарсь-кого заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 3. Управлінський облік як основа контролінгу Сутність і завдання управлінського обліку. Принципи організації управлінського обліку. Відмінність управлінського обліку від фінансового. Функції управлінського обліку. Системи управлінського обліку: систематичний та проблемний облік, моністична та автономна системи, система обліку фактичних і стандартних витрат, система повних і часткових витрат. Принципи організації управлінського обліку. Метод управлінського обліку. Сутність обліку витрат. Основні завдання обліку витрат. Об'єкти обліку витрат, фактори, що впливають на вибір об'єкта обліку витрат на підприємстві.	Лекція, семінар-ське заняття	[3,4,5]	Опрацюва-ти лекційний матеріал, підготува-тися до семінарсь-кого заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом

Калькулювання витрат, його призначення, об'єкти калькулювання, основні групи калькуляційних одиниць.					
Тема 4. Бюджетування як інструмент контролінгу Цілі і завдання бюджетування. Підходи до складання бюджетів: прирістне бюджетування, бюджетування "з нуля". Види бюджетів на підприємстві, їх зміст та взаємозв'язок. Процес бюджетування. "Гнучкі" бюджети, їх значення в контролінгу. Бюджетний контроль та управління за відхиленнями. Види відхилень. Ефективність і результативність діяльності підприємства на підставі оцінки відхилень.	Лекція, семінарське заняття	[4,6]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 5. Контролінг інвестиційних проектів Цілі та завдання контролінгу інвестицій. Методи інвестиційних розрахунків. Критерії оцінки інвестиційних проектів у контролінгу, їх класифікація, переваги і недоліки, умови застосування.	Лекція, семінарське заняття	[3,5]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 6. Методи прийняття управлінських рішень в контролінгу Поняття про управлінські рішення, їх класифікація, типи. Процес і методи розробки і прийняття рішення. Особливості прийняття управлінських рішень в контролінгу. Прийняття рішень на основі релевантної інформації. Прийняття рішень на основі аналізу "витрати – обсяг – прибуток" (CVP). Визначення беззбитковості для одного виду і для декількох видів продукції. Графіки беззбитковості, прибутку і обсягу, маржинального доходу.	Лекція, семінарське заняття	[6,7]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Організаційно-методичні основи створення системи контролінгу на підприємстві Основні вимоги до створення служби контролінгу на підприємстві. Етапи створення служби контролінгу. Місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства. Структура і склад служби контролінгу.	Лекція, семінарське заняття	[5,7]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття, пройти	10 балів	До наступного заняття за розкладом

			тестування до попередніх тем		
Тема 8. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства Мета і завдання діагностики фінансово-господарського стану підприємства. Роль діагностики в управлінні підприємством. Джерела інформації для експертної діагностики. Методи стратегічної діагностики (SWOT-аналіз; матриця Бостонської консультативної групи /БКГ/; матриця Мак-Кінсі; конкурентний аналіз за Портером; діагностика за кволими сигналами; таблиця Витрати-Випуск). Методи оперативної діагностики (аналіз фінансового стану; аналіз беззбитковості; збалансована система показників; аналіз матеріальних потоків; аналіз інформаційних потоків; аналіз ризиків та управління ризиками). Метод Монте-Карло, аналіз сценаріїв.	Лекція, семінарське заняття	[6,7]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 9. Тенденції розвитку контролінгу Сучасні тенденції розвитку оточення, компанії та контролінгу. “Новий контролінг”. Найважливіші аспекти подальшого розвитку контролінгу (контролінг і сітьові рішення; корпоративне управління; нематеріальні фактори; підвищення результативності контролінгу). “Нові” споживачі контролінгу.	Лекція, семінарське заняття	[4,11]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		100 бална за семестр – як середньо арифметичне 100 балів протягом семестру та 100 балів за екзамен “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до			

	розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв'язках; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.
Семінарські заняття	Семінарське, практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання.. За метою і структурою семінарські, практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за семінарське, практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	За семестр – оцінка за поточне тестування (5 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (65 балів); – оцінка за контрольну роботу (20 балів); – оцінка за самостійну роботу (10

	балів).
7. Політика курсу	
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації». Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом (співбесіда, реферат тощо). Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.	
8. Рекомендована література	
1. Дайле А. Практика контроллинга: Перевод с немецкого / Под ред. М.Л.Лукашевича, Е.Н.Тихоненковой. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 336с. 2. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Е.А.Ананькина, С.В.Данилочкин, Н.Г.Данилочкина и др. / Под ред. Н.Г.Данилочкиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 279с. 3. Майер Э. Контроллинг как система мышления и управления / Под ред. С.А.Ни-колаевой. – М.: Финансы и статистика. – 1993. – 96с. 4. Манн Р., Майер Э. Контроллинг для начинающих. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 304с. 5. Пушкар М.С. Контролінг: Монографія. – Тернопіль, 1997. – 146с. 6. Сухарева Л.А., Петренко Н.С. Контроллинг – основа управления бизнесом. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2002. – 208с. 7. Уткин Э.А., Мырынюк И.В. Контроллинг: российская практика – М.: Финансы и статистика, 1999. – 272с. 8. Фольмут Х.Й. Инструменты контроллинга от А до Я: Перевод с нем. / Под ред. и с предисл. М.Л.Лукашевича и Е.Н.Тихоненковой. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 288с. 9. Контролінг. Навчально-методичний посібник / Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 150с. 10. Контролінг. Курс лекцій / Бруханський Р.Ф. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 114 с. 11. Яковлев Ю.П. Контролінг на базі інформаційних технологій. Навчальний посіб-ник. – К.: Кондор, 2008. – 400с.	

Викладач _____ Король В.С.